

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและการเงินของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาจากระบบงานคู่มือการปฏิบัติงานด้านการเงินและการบัญชีของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน รายงานประจำปี ระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2542 ระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 ระเบียบสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบัญชีต่างๆ และยังสอบถามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับระบบบัญชีและการเงินของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชนฯ ได้แก่ กลุ่มงานบัญชี งานการเงิน งานคลังเวชภัณฑ์ และฝ่ายบริหาร

บทสัมภาษณ์แบ่งตามสายงานที่รับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ บทสัมภาษณ์ฝ่ายการเงินและบัญชี บทสัมภาษณ์ฝ่ายขาย บทสัมภาษณ์ฝ่ายคลังเวชภัณฑ์ และบทสัมภาษณ์ทั่วไป

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา ระบบงานบัญชีและการเงินของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน พบว่าสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชนฯ ควรจะทำการพัฒนาระบบบัญชีและการเงิน เพื่อให้การบันทึกข้อมูล และการรายงานผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องแม่นยำ และลดข้อผิดพลาดรวมถึงความเสี่ยงในการทุจริตต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ อันจะทำให้การรายงานทางการเงิน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปการศึกษา ได้ดังนี้

1. ระบบการปฏิบัติงานทั่วไป พบว่า ไม่มีการกำหนดระเบียบ วิธีปฏิบัติ และคู่มือในการปฏิบัติงาน การเข้าถึงและการสำรองข้อมูล การฝึกอบรม การวางแผนให้มีการสอบทานข้อมูล รวมถึงการจัดลำดับชั้นงานในตำแหน่งงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบ

แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดให้มีการจัดโครงสร้างของหน่วยงาน ตามตำแหน่งและลำดับชั้นงาน ซึ่งจะต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ รวมถึงสิทธิการเข้าถึงได้ของข้อมูลในตำแหน่งงานนั้นๆ อย่างชัดเจน โดยในแต่ละตำแหน่งงานจะต้องจัดทำระเบียบ วิธีปฏิบัติ และคู่มือการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ทั้งยังให้มีการจัดฝึกอบรมพนักงานเป็นระยะตามความ

เหมาะสม ในการกำหนดตำแหน่งงานจะต้องสามารถตรวจสอบข้อมูลระหว่างกันได้ อย่าง ควรมีวางแผนให้มีการตรวจสอบภายในเป็นระยะตามความเหมาะสม

2. ระบบบัญชีขาย และลูกหนี้ พบว่า พนักงานสามารถทำงานตั้งแต่ต้นจนจบได้ ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการขาย การรับคืน และ ไม่มีการกำหนดแบบฟอร์มเอกสารและสำเนาที่เพียงพอทำให้ส่งผ่านข้อมูลการทำงานภายในหน่วยงานไม่ชัดเจน ไม่มีนโยบายการตรวจสอบและอนุมัติการขายเชื่อ การตรวจสอบยอดลูกหนี้ และการติดตามทวงถามยอดลูกหนี้ ที่ชัดเจน

แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่ที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบข้อมูลการทำงานในกระบวนการขาย การรับคืน การจัดทำเอกสาร และสำเนาอย่างเพียงพอ รวมถึงให้มีการกำหนดนโยบายการอนุมัติการขายเชื่อ การติดตามและทวงถามจากลูกหนี้ที่เหมาะสม และการรับเงินจากการขายและลูกหนี้ ต้องมีการจัดทำเอกสารในความรับผิดชอบอย่างเพียงพอ

3. ระบบบัญชีซื้อ และเจ้าหนี้ พบว่าไม่มีระเบียบวิธี คู่มือปฏิบัติงานในการสั่งซื้อ ส่งคืน การจ่ายชำระหนี้ การตรวจสอบยอดซื้อ และยอดหนี้ที่เพียงพอ

แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดให้มีระเบียบวิธี คู่มือปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และแบบฟอร์มเอกสารสำหรับการซื้อ การส่งคืน/ การลดหนี้ การเคลื่อนไหวทางด้าน การซื้อต่างๆ การจ่ายชำระหนี้ การกระทบยอดเจ้าหนี้ที่เพียงพอ

4. ระบบบัญชีเงินสดและเงินฝากธนาคาร พบว่า ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ที่ชัดเจนออกจากกันที่ชัดเจนระหว่างการบันทึกบัญชีและการเก็บรักษาเงินสดของหน่วยงาน รวมถึงแบบฟอร์มเอกสารการส่งมอบความรับผิดชอบ และระเบียบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ไม่มีขั้นตอนการอนุมัติและเบิกค่าใช้จ่ายที่เพียงพอ รวมถึงการควบคุมและจัดเก็บเอกสาร

แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่ที่ชัดเจนระหว่างพนักงานบัญชีและการเงิน จัดให้มีระเบียบวิธี คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงินที่รัดกุมมากยิ่งขึ้น กำหนดเอกสารการเบิกเงินสดย่อย และการยืมเงินทรองที่เพียงพอ มีการกำหนดเอกสารการควบคุมเงินสดของหน่วยงานอย่างรัดกุม โดยการจัดให้มีรายงานส่งมอบเงินสด และผู้ลงนามในเอกสารที่เพียงพอ

5. ระบบคลังเวชภัณฑ์ พบว่า ไม่มีการกำหนดระเบียบวิธี คู่มือการปฏิบัติงานในการเคลื่อนไหวสินค้าที่รัดกุม ไม่มีเอกสารการสั่งซื้อ และการรับสินค้าเข้าคลังเพื่อตรวจสอบกับเอกสารภายนอก การเคลื่อนไหวสินค้าไม่มีเอกสารแสดงการเคลื่อนไหวตามลำดับขั้นตอน ไม่มีการตรวจสอบข้อมูลสินค้าคงคลังของฐานข้อมูลจากสองแห่ง คือ ฐานข้อมูลคลังเวชภัณฑ์ และฐานข้อมูลทางบัญชี

แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดมาตรการการควบคุมภายในที่รัดกุม โดยการแบ่งแยกงานในระบบคลังเวชภัณฑ์ ที่ชัดเจน ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจเท่านั้น จึงจะสามารถเบิกของออกจากคลังเวชภัณฑ์ได้ และการเคลื่อนไหวสินค้าทุกครั้งจะต้องมีเอกสารประกอบเสมอ

6. ระบบงานรายได้อื่น และระบบงานค่าใช้จ่ายอื่น พบว่าไม่มีระเบียบวิธีปฏิบัติ คู่มือปฏิบัติงานที่ชัดเจน การแบ่งประเภทรายได้และค่าใช้จ่ายผิดพลาดประสงค์ของรายการค้าที่เกิดขึ้น

แนวทางการพัฒนา ควรจัดทำระเบียบวิธีปฏิบัติ คู่มือปฏิบัติงาน การกำหนดประเภทรายได้/ค่าใช้จ่าย ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงจากเหตุอันเกิดจากเหตุแห่งรายการนั้น และระเบียบวิธีปฏิบัติการนำส่งรายได้ และแบบฟอร์มการเคลื่อนไหวรายการที่เพียงพอ

7. ระบบงานครุภัณฑ์ พบว่าไม่มีระเบียบวิธีปฏิบัติ คู่มือปฏิบัติงาน การดูแลรักษาครุภัณฑ์ การกำหนดหมายเลข การจัดทำทะเบียน การจัดทำบัตรครุภัณฑ์ และไม่มีแผนการตรวจนับครุภัณฑ์ ตามระยะที่เหมาะสม

แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติ คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับครุภัณฑ์ การบันทึกข้อมูล การกำหนดรหัสครุภัณฑ์ ต่างๆ รวมถึงการตรวจนับครุภัณฑ์ และแนวทางการตัดจ่ายออกจากบัญชี

อภิปรายผล

จากการศึกษา แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและการเงินของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า สถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นองค์กรในกำกับของมหาวิทยาลัย มีการดำเนินงานที่เป็นอิสระ แต่ก็ยังเป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัย ทำให้การปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชี ต้องใช้วิธีการปฏิบัติงานทั้งแบบราชการ และเอกชนควบคู่กัน ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความสับสนไม่ชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การควบคุมภายในทั้งทางด้านการแบ่งแยกหน้าที่ และการควบคุมเอกสารหลักฐานมีจุดอ่อนเกิดขึ้น ซึ่งจุดอ่อนที่ค้นพบ ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์และเข้าร่วมสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน โดยไม่ได้หมายความว่ามีการทุจริตหรือความไม่โปร่งใสเกิดขึ้น เป็นแต่เพียงการพิจารณาโอกาสที่จะเกิดข้อผิดพลาดหรือการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานเท่านั้น และในปัจจุบันการปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด คือมีจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 7 คนในการรองรับขั้นตอนการปฏิบัติงานในต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและการเงินที่ได้นำเสนอไม่สามารถปฏิบัติได้จริง อย่างไรก็ตามจากการศึกษาหน่วยงานควรจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและการเงิน โดยทำการกำหนดตำแหน่งงานอำนาจหน้าที่ และคู่มือการปฏิบัติงาน รวมถึงระเบียบ วิธีปฏิบัติที่ชัดเจน โดยพิจารณาให้มีการ

สอบทานข้อมูลระหว่างกันได้ และมีการวางแผนให้มีการอนุมัติอย่างเป็นขั้นตอนในแต่ละลำดับงาน วางแผนให้มีการตรวจสอบข้อมูลของโปรแกรมการปฏิบัติงานทั้ง 2 โปรแกรม อันได้แก่ โปรแกรม INNO Pharma และ โปรแกรม BC account 2.0 เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันของข้อมูล รวมถึงให้มีการวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติงานของระบบงานบัญชีและการเงินอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันและตรวจสอบข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจุดอ่อนที่ผู้ศึกษาได้ประเมินจากการศึกษา

ผลการศึกษาในเรื่อง สารสนเทศและการสื่อสาร มีลักษณะสอดคล้องกับการศึกษาของ ชุตติกาญจน์ ไชยเมืองดี(2548) และอรอุษา พงศ์พันธุ์ภักดี (2543) ที่พบว่า การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บข้อมูล และการใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน ข้อมูลที่ได้ไม่สัมพันธ์กันทั้งระบบ และไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ทันที

ผลการศึกษาการควบคุมภายใน และการปฏิบัติงาน มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐพรรณ บุญเรือง (2549) คือ พบว่า หากระบบการควบคุมภายใน ในด้านต่างๆ บกพร่อง อันได้แก่ การแบ่งแยกหน้าที่ การควบคุมเอกสาร การบันทึกบัญชี และการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา จะส่งผลให้มีการนำเงินสดที่ได้รับไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ มีการปฏิบัติงานที่ไม่รัดกุมชัดเจน เอกสารสูญหาย ไม่มีแนวทางและวิธีในการติดตามทวงหนี้ และงานบางประเภทไม่มีทะเบียนคุม

ข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินงาน ต้องคำนึงถึงระบบบัญชีและการเงิน อันเป็นระบบที่มีไว้เพื่อการเก็บข้อมูลกิจกรรมทางการเงินทุกชนิดที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ฉะนั้นเพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วน และถูกต้องมีประสิทธิภาพ ต้องมีการวางแผน การปฏิบัติงานด้านเอกสาร การสอบทานข้อมูลระหว่างกัน การเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างแผนก และการควบคุมภายใน อันจะเป็นผลให้หน่วยงานสามารถรายงานข้อมูลทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปบริหาร เช่น การคำนวณต้นทุนของสินค้า รายได้ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่อาจเพิ่มขึ้น นอกจากนี้แล้ว ต้องมีการควบคุมภายในที่สามารถป้องกันและรักษาทรัพย์สิน จากความผิดพลาด หรือจากการทุจริตต่างๆ ได้

ดังนั้น เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีของผู้ใช้ข้อมูลงบการเงิน การรายงานข้อมูลทางการเงินจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องของการบันทึกข้อมูล และแหล่งที่มาของข้อมูลนั้น ซึ่งจะทำได้สามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีระบบการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษา แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและการเงินของสถานปฏิบัติภารกิจชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ศึกษาเห็นว่าหากได้ทำการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน และการเก็บข้อมูลทางบัญชีที่ต่างกัน จะทำให้ทราบถึงต้นทุนแฝงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกัน อาจทำให้เกิดแนวคิดในการปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ทำให้หน่วยงานสามารถบริหารต้นทุนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a stylized elephant standing and facing left. Above the elephant's head is a traditional Thai lamp (Lampang) with a flame. The lamp is surrounded by eight rays of light. The entire emblem is enclosed in a circular border. The Thai text 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่' is written along the top inner edge of the circle, and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' is written along the bottom inner edge. There are two decorative floral motifs on the left and right sides of the circle.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved